

CZU: 342.9

[https://doi.org/10.52277/1857-2405.2025.3\(74\).03](https://doi.org/10.52277/1857-2405.2025.3(74).03)

EXERCITAREA FUNCȚIEI PUBLICE: REGULI, RESTRICȚII, INCOMPATIBILITĂȚI ȘI CONFLICTE DE INTERESE

Aliona CORCENCO,

doctor în drept, lector universitar,
Universitatea de Stat
„Alec Russo” din Bălți

<https://orcid.org/0009-0008-5472-7180>

SUMAR

Statutul Republicii Moldova de țară candidată pentru adărea la Uniunea Europeană impune obligația armonizării cadrului normativ intern cu acquis-ul comunitar și cu bunele practici europene în materia prevenirii corupției, a asigurării transparenței și responsabilității în exercitarea funcțiilor publice. În acest context, abordarea incompatibilităților și conflictelor de interese nu mai reprezintă doar o exigență internă, ci și un angajament internațional ferm, asumat în cadrul agendei europene. Actualitatea subiectului derivă și din amploarea proceselor de reformare instituțională, inclusiv prin promovarea amalgamării voluntare a unităților administrativ-teritoriale, inițiativă ce are drept obiectiv eficientizarea administrației publice și, implicit, întărirea principiilor de integritate, transparență și prevenire a corupției în structurile descentralizate ale puterii.

Cuvinte-cheie: funcție publică, funcționar public, conflict de interese, incompatibilitatea funcției publice.

Întroducere

În contextul consolidării statului de drept și al promovării principiilor bunei guvernări, regimul juridic al incompatibilităților și al conflictelor de interese în exercitarea funcțiilor publice capătă o importanță primordială. Respectarea normelor de integritate constituie o condiție esențială pentru exercitarea responsabilă, transparentă și imparțială a funcției publice, garantând protecția interesului public împotriva influențelor personale sau patrimoniale nelegitime.

Conform Dicționarului Explicativ al Limbii Române, „incompatibilitate este interzicerea (prevăzută de lege) de a cumula două funcții, atribuții care, prin caracterul lor, sunt contradictorii” [3].

În literatura de specialitate această accepțiune se identifică mai mult cu referire la „condițiile

THE EXERCISE OF PUBLIC OFFICE: RULES, RESTRICTIONS, INCOMPATIBILITIES AND CONFLICT OF INTEREST

SUMMARY

The status of the Republic of Moldova as a candidate country for accession to the European Union imposes the obligation to harmonize its domestic legal framework with the EU *acquis* and with European best practices in preventing corruption, as well as in ensuring transparency and accountability in the exercise of public office. In this context, addressing incompatibilities and conflicts of interest is no longer merely a domestic issue, but also a firm international commitment, undertaken within the framework of the European integration agenda. The relevance of the topic also derives from the scope of the ongoing institutional reform processes, including the promotion of the voluntary merger of administrative-territorial units – an initiative aimed to streamline public administration and, implicitly, to strengthen the principles of integrity, transparency and the prevention of corruption within decentralized power structures.

Key-words: public office, public servant, conflict of interest, incompatibility of public office.

restrictive de încadrare în anumite posturi a unor persoane” [10, p. 348].

Drept urmare, putem deduce că „incompatibilitățile” se instituie prin lege pentru a preveni orice formă de interferență între obligațiile funcționarului public și interesele personale, profesionale sau economice. Dacă e să definim „incompatibilitatea”, am putea să o punctăm ca fiind o situație juridică în care persoanele care exercită funcții publice nu pot deține, simultan cu exercitarea acestora, alte funcții sau activități care ar putea aduce atingere obiectivității, imparțialității și independenței în îndeplinirea atribuțiilor publice.

Dezbateri și rezultate

Necesitatea reglementării regimului juridic al incompatibilităților la nivel național derivă din principiul fundamental al separației puterilor în

stat, consacrat în Constituția Republicii Moldova, care prevede că „în Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin” [2, art. 6]. De asemenea, Constituția Republicii Moldova, prin articolele 70, 81, 99, 116 și 139, stabilește regimul incompatibilităților pentru funcțiile de demnitate publică, inclusiv pentru deputați, Președintele țării, membri ai Guvernului, judecători și procurori. Aceste norme constituționale au rolul de a preveni conflictele de interese și de a asigura independența, imparțialitatea și transparența instituțiilor statului.

Astfel, art. 70 din Constituția Republicii Moldova vine să pună în evidență incompatibilitatea funcției de deputat cu alte funcții retribuite, stabilind: „Calitatea de deputat este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice” [2].

Cu toate acestea, normele care reglementează incompatibilitatea funcției de deputat rămân a fi relativ permissive, or, aceeași lege stipulează că mandatul de deputat poate fi cumulată cu exercitarea unei misiuni temporare în organele centrale ale administrației de stat, dacă persoana a fost mandatată în acest sens de către Parlament și doar pentru o perioadă nu mai mare de 6 luni [5].

În același timp, conform art. 16 alin. (1) al Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale [8], se menționează că „subiectul declarării se află într-o stare de incompatibilitate în cazul în care, pe lângă funcția publică sau de demnitate publică, deține/exercită simultan o altă funcție, calitate sau activitate, fapt care este interzis prin Constituția Republicii Moldova și/sau prin alte acte normative”. În această ordine de idei, observăm că, prin interzicerea cumulului de funcții sau activități incompatibile, legea urmărește să prevină orice situație în care deciziile luate de un funcționar public ar putea fi influențate de interesele personale, economice sau profesionale, ceea ce ar duce la periclitarea obiectivității și justei administrării a resurselor publice. În acest context, regimul incompatibilităților nu doar că garantează responsabilizarea funcționarilor publici, dar contribuie la consolidarea statului de drept și la prevenirea corupției în administrația publică.

Interpretarea și aplicarea acestui regim juridic se înscrie într-un cadru mai larg, în care respectarea principiilor etice și profesionale ale funcționarilor publici devine esențială pentru asigurarea unui proces decizional eficient, în acord cu normele internaționale de bună guvernare și cu standardele Uniunii Europene în materie de transparență și responsabilitate administrativă.

Conform prevederilor Legii nr.158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului pu-

blic, „calitatea de funcționar public este incompatibilă cu oricare altă funcție publică decât cea în care a fost numit” [6, art. 25 alin. (1)]. De asemenea, funcționarii publici nu sunt în drept să desfășoare alte activități remunerate [6, art. 25 alin. (2)] în următoarele cazuri:

- a) în cadrul autorităților publice, cu excepțiile prevăzute de lege;
- b) în funcție de demnitate publică sau în funcție din cadrul cabinetului persoanei cu funcție de demnitate publică, cu excepția cazului în care raporturile de serviciu sunt suspendate pe perioada respectivă în condițiile legii;
- c) prin contract individual de muncă sau prin alt contract cu caracter civil, în cadrul societăților comerciale, al cooperativelor, al întreprinderilor de stat sau al celor municipale, al organizațiilor necomerciale din sectorul public sau cel privat a căror activitate este controlată, subordonată sau, în anumite privințe, este de competența autorității în care acesta este angajat, cu excepția activităților științifice, didactice, a practicii medicale, a activităților în cadrul proiectelor/programelor internaționale de cercetare și inovare, a activităților de creație, de participare în proiecte de dezvoltare finanțate integral din surse externe nerambursabile/rambursabile în cadrul unității bugetare în care este angajat, în condițiile stabilite la art. 20 din Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, a activităților de reprezentare a statului și a autorităților administrației publice locale în societățile economice, precum și a celor de reprezentare în calitate de membru care nu activează permanent în cadrul organelor colegiale ale autorităților publice autonome. Modul de cumulare a activităților respective cu funcția publică se stabilește de către Guvern;
- d) în calitate de expert antrenat în proiecte implementate peste hotarele țării, cu excepția cazului în care raporturile de serviciu sunt suspendate pe perioada respectivă în condițiile legii;
- e) în calitate de consilier în unitățile administrativ-teritoriale de nivelul întâi și cele de nivelul al doilea, cu excepția cazului în care funcționarul public nu se află în raporturi de serviciu cu subdiviziunile autorităților administrației publice locale de același nivel și din aceeași unitate administrativ-teritorială în care activează.

Potrivit normei sus citate, observăm că funcționarul public nu poate desfășura activitate de întreprinzător, ci doar poate deține calitatea de fondator, cu anumite excepții prevăzute de lege, după cum urmează: „Funcționarul public nu este în drept să desfășoare activitate de întreprinzător, cu excepția deținerii calității de fondator al societății comerciale, cu condiția că domeniile de activitate

ale acesteia nu sunt în legătură directă sau indirectă cu atribuțiile exercitate în calitate de funcționar public potrivit fișei postului” [6, art. 25 alin. (2/1)].

Urmează să punctăm că, potrivit Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, funcționarii publici implicați în scrierea și implementarea proiectelor investiționale, cu finanțare externă, care vin să abordeze proiecte în interesul colectivităților umane, nu se află într-o situație de incompatibilitate: „Nu se află în situație de incompatibilitate, în sensul prevederilor alin. (2), funcționarul public care este desemnat, prin act administrativ, pentru a face parte din echipa de proiect investițional sau de proiect de asistență tehnică, finanțate din împrumuturi externe contractate sau garantate de stat, rambursabile sau nerambursabile, ori din contul granturilor acordate Guvernului, precum și din contul granturilor acordate instituțiilor finanțate de la buget, cu excepția funcționarilor publici care exercită atribuții de audit sau atribuții de control asupra activității derulate în cadrul acesteia și a funcționarilor publici pentru care activitatea desfășurată în cadrul echipei de proiect generează o situație de conflict de interese cu funcția publică pe care o exercită” [6, art. 25 alin.(2/3)].

În altă ordine de idei, punctăm că conflictul de interese reprezintă un subiect complex care reflectă problemele structurale ale oricărei societăți cu democrație slab dezvoltată. Acesta este legat de mai multe aspecte, inclusiv socio-culturale, politice și administrative. Potrivit Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, conflictul de interese este definit ca „situația în care subiectul declarării are un interes personal ce influențează sau ar putea influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii” [8, art. 2].

Din definiția enunțată mai sus se disprinde esența conflictului de interese în contextul exercitării funcțiilor publice, prin identificarea unui element central - interesul personal al subiectului. Astfel, conflictul de interese intervine atunci când interesele personale ale unui funcționar public, fie ele financiare, sociale sau de altă natură, au potențialul de a influența - sau deja influențează - exercitarea responsabilităților sale într-o manieră care compromite obiectivitatea, imparțialitatea și corectitudinea actului administrativ. În această logică, interesul personal al subiectului nu se limitează doar la influențele deja exercitate asupra activității sale, ci se extinde și la posibilitatea ca acest interes să afecteze imparțialitatea deciziilor sale în viitor, chiar dacă acest lucru nu s-a întâmplat încă.

Deci, impactul unui astfel de conflict nu se limitează la acțiunile deja întreprinse, ci și la riscurile ce pot surveni pe termen lung. De remarcat: conflictul de interese, mai precis exercitarea atribuțiilor

lor în sectorul public în situație de conflict de interese, a fost incriminat în Codul penal al Republicii Moldova [1, art.326/1], în vederea racordării legislației penale naționale la standardele europene privind protejarea integrității funcționarilor publici.

Legislația națională impune obligația de declarare și soluționare a conflictului de interese în conformitate cu normele stabilite de Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale. Neîndeplinirea acestei obligații constituie o condiție esențială care face ca fapta respectivă să fie considerată infracțiune. Astfel, regimul juridic al conflictului de interese, așa cum este reglementat de Codul penal, subliniază importanța transparenței și responsabilității funcționarilor publici, care sunt obligați să declare orice interes care ar putea influența obiectivitatea în exercitarea atribuțiilor lor.

Exercitarea funcției publice presupune respectarea unor principii fundamentale care garantează integritatea și eficiența administrației publice. Aceste principii sunt esențiale pentru asigurarea transparenței, responsabilității și legalității în acțiunile funcționarilor publici. În acest sens, funcționarii publici trebuie să acționeze în interesul public, să fie imparțiali și să evite orice situație care ar putea conduce la conflicte de interese sau la abuz de putere.

În conformitate cu legislația Republicii Moldova, subiectul declarării poate fi implicat în diferite forme ale conflictului de interese, clasificate doctrinar și normativ în: conflict de interese potențial, conflict de interese real și conflict de interese consumat. Conform art. 12 din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, funcționarii publici și/sau alți subiecți ai declarării se pot afla în mai multe categorii de conflict de interese: a) conflict de interese potențial; b) conflict de interese real; c) conflict de interese consumat [8].

Conflictul de interese potențial desemnează situația în care, deși încă nu s-a produs o încălcare efectivă a obligațiilor funcționale, există circumstanțe obiective ce pot duce, în viitor, la afectarea imparțialității și obiectivității subiectului declarării în exercitarea atribuțiilor de serviciu.

Pe de altă parte, conflictul de interese real apare atunci când subiectul declarării exercită un act de autoritate, ia o decizie sau desfășoară o acțiune oficială în condițiile existenței unui interes personal direct ori indirect, contrar obligațiilor sale de funcționar public.

Art. 12 alin. (2) al Legii nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale definește conflictual real ca fiind „... situația în care interesele personale ale subiectului declarării ar putea conduce la apariția unui conflict de interese real și care se declară în condițiile art. 4-7. Conducătorul ierarhic

superior acordă consultanță privind evitarea survenirii unui conflict real, ca efect al celui potențial” [8].

În continuare, dacă e să abordăm conflictul de interese consumat, acesta se referă la situația în care subiectul declarării a încheiat, efectiv și ireversibil, un act sau a luat o decizie în beneficiul său propriu ori al unei persoane apropiate, în contradicție cu obligațiile de imparțialitate și loialitate. Conform cadrului normativ, subiectul declarării este obligat să identifice și să declare conflictul de interese în faza incipientă, prin notificarea imediată a angajatorului sau a entității competente, în conformitate cu procedura stabilită de Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, sub sancțiunea răspunderii disciplinare, administrative sau penale, după caz.

În literatura de specialitate se pune în evidență că conflictele de interese, în general, presupun două categorii de interese: interese materiale (pecuniare) și morale (non-pecuniare). Interesele pecuniare implică un câștig financiar real sau potențial. Acestea pot rezulta de la un membru de personal sau de familie, deținător de proprietate, acțiuni sau o poziție într-o companie care este în licitație pentru a obține un contract cu o instituție guvernamentală, acceptarea cadourilor sau încasarea unui venit dintr-un loc de muncă secundar.

Pe de altă parte, interesele non-pecuniare nu au o componentă financiară. Acestea pot apărea din relațiile personale sau de familie, implicarea în activități sportive, sociale sau culturale. Exemplul cel mai evident în acest context este interesul de familie – de exemplu, un funcționar responsabil de recrutare poate avea un interes în influențarea procedurilor de angajare, pentru a asigura o poziție fratelui său ori vărului, fără vreun beneficiu financiar [9, p.11].

Conflictele de interese apar, în principal, atunci când interesul personal al unui funcționar public intră în coliziune cu interesele publice pe care este chemat să le servească. Printre circumstanțele care pot favoriza asemenea situații se numără exercitarea simultană a unor funcții sau activități interzise de lege, existența unor interese financiare sau patrimoniale personale sau ale persoanelor apropiate, relațiile de rudenie sau afinitate cu persoane implicate în proceduri administrative sau decizionale, precum și implicarea în activități economice care contravin obligațiilor de imparțialitate și loialitate impuse de funcția publică. E de menționat că legiuitorul nu a inclus în lista persoanelor apropiate persoanele asociate cu subiectul declarării prin ritualuri religioase, cum ar fi, de exemplu, nănașul și/ sau finul, ceea ce, deseori, duce la existența abuzurilor din partea unor funcționari publici [4, p. 5].

În doctrina juridică și legislația națională incompatibilitățile sunt clasificate în funcție de natura și gravitatea lor, în incompatibilități absolute

și incompatibilități relative. Această tipologie are un rol fundamental în prevenirea situațiilor în care interesul public ar putea fi afectat de interesele personale ale funcționarilor publici sau ale altor persoane investite cu exercițiul autorității publice.

Incompatibilitățile absolute sunt acele situații în care exercitarea simultană a două sau mai multe funcții este interzisă în mod categoric, fără posibilitatea de a opta între acestea. Această interdicție operează de drept, iar încălcarea sa atrage, de regulă, nulitatea actelor emise și aplicarea unor sancțiuni juridice, inclusiv pierderea mandatului sau a funcției. Exemple de astfel de incompatibilități sunt prevăzute expres în Constituția Republicii Moldova, precum și în legile organice speciale, pentru categorii profesionale cum sunt deputații, membrii Guvernului, judecătorii sau procurorii.

Incompatibilitățile relative presupun o interdicție condiționată: ele nu sunt absolute, însă persoana în cauză are obligația de a opta, într-un termen determinat de lege, între funcțiile sau activitățile incompatibile. În caz contrar, aceasta poate fi sancționată prin suspendarea sau încetarea mandatului ori a funcției deținute. Spre exemplu, art. 81 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova stipulează că Președintele Republicii Moldova nu poate deține, pe durata exercitării mandatului, nici o altă funcție publică sau privată și nu poate desfășura activitate de întreprinzător: „Calitatea de Președinte al Republicii Moldova este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite”.

În aceeași ordine de idei, reiterăm prevederile art. 84, alin. (1) din Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală, potrivit căroră „președintele și vicepreședintele raionului, guvernatorul unității teritoriale autonome cu statut juridic special, președintele și vicepreședinții adunării populare a unității teritoriale autonome cu statut juridic special, președinții comisiilor permanente ale adunării populare a unității teritoriale autonome cu statut juridic special, primarii și vice-primarii, pe parcursul mandatului lor, nu au dreptul să dețină alte funcții retribuite sau să cumuleze o altă funcție, prin contract sau acord, în întreprinderi străine sau întreprinderi și organizații mixte, în întreprinderi, instituții și organizații cu orice formă de organizare juridică, cu excepția activităților științifice, didactice și de creație” [7].

În esență, prevederile art. 84 alin. (1) din Legea nr. 436/2006 instituie un regim de incompatibilitate menit să consolideze principiile legalității, imparțialității și eticii în exercitarea funcțiilor de demnitate publică la nivel local. Legiuitorul național a urmărit astfel excluderea oricăror situații de conflict de interese prin interzicerea cumulului funcțiilor retribuite în sectorul public sau privat, cu excepția activităților de natură științifică, didactică și de creație.

Astfel, problema incompatibilităților apare ca o dimensiune a rezonabilității și credibilității, care trebuie să caracterizeze exercițiul unei funcții publice într-o societate democratică, într-un stat de drept. Ideea de incompatibilitate are ca fundament, pe lângă principiul separației puterilor, și principiul legalității în activitatea statală, principiu care se bazează pe două prezumții în ceea ce privește actele oficiale: prezumția de autenticitate (actul emană de la cine se afirmă că emană) și prezumția de veridicitate (actul conține ceea ce în mod real s-a decis), dar ambele prezumții pornesc de la premisa obiectivității celor care exercită funcțiile publice. Aceștia trebuie să exprime interesul public, dar nu interesele personale sau ale unor grupuri izolate.

Incompatibilitatea presupune interzicerea cumulului de funcții, aceasta justificându-se prin stabilirea unei protecții și independențe de orice influențe de orice proveniență, în scopul asigurării obiectivității în executarea unei funcții publice și evitarea concentrării, de către una și aceeași persoană, a unor prerogative excesive, or, instituirea unor incompatibilități are drept scop protejarea funcționarilor publici/demnitărilor în raport cu multiplele presiuni exterioare care se pot exercita asupra acestora și nu în ultimul rând pentru a evita posibile conflicte de interese” [5, p. 5-6].

Regimul incompatibilităților și conflictului de interese reprezintă un pilon fundamental în garantarea transparenței și eficienței guvernării publice, având scopul de a proteja integritatea funcționarilor publici și de a preveni abuzurile de putere, favoritismul și corupția în administrația publică.

În contextul Republicii Moldova, legislația națională reglementează aceste regimuri printr-un set de acte normative care urmăresc să asigure o guvernare responsabilă și echitabilă, astfel încât funcționarii publici să își exercite atribuțiile în interesul exclusiv al cetățenilor și nu în scopuri personale sau de grup. În același timp, aderarea la UE presupune nu doar adoptarea legislației comunitare, ci și implementarea unui set de principii fundamentale care să asigure guvernarea transparentă, responsabilă și corectă. În acest sens, reglementarea incompatibilităților și conflictelor de interese în administrația publică devine un instrument-cheie pentru consolidarea încrederii cetățenilor în instituțiile statului și pentru prevenirea riscurilor de corupție și abuz de putere.

Uniunea Europeană pune un accent deosebit pe consolidarea statului de drept și pe protejarea integrității funcționarilor publici, iar acest obiectiv este reflectat și în procesul de integrare al statelor candidate, inclusiv Republica Moldova. În cadrul negocierilor de aderare, unul dintre capitolele esențiale vizează reformele instituționale și legislative, inclusiv implementarea regimului incompatibilităților și conflictului de interese.

Astfel, pentru a îndeplini cerințele UE, Moldova trebuie să demonstreze un angajament ferm față de principiile bunei guvernări, transparenței și responsabilității, iar reglementările în domeniul incompatibilităților și al conflictelor de interese sunt instrumente fundamentale pentru atingerea acestui obiectiv.

- În primul rând, un regim bine definit al incompatibilităților și conflictului de interese contribuie la asigurarea unui cadru legislativ robust, în care funcționarii publici și autoritățile locale să fie liberi de orice influențe externe care ar putea compromite deciziile administrative. Acest lucru este esențial pentru încrederea cetățenilor și a investitorilor în sistemul instituțional al statului. Prin prevenirea cumulului de funcții sau a implicării funcționarilor publici în activități private care ar putea crea conflicte de interese, se asigură că deciziile sunt luate în interesul public și nu sub influența unor interese personale sau economice.
- În al doilea rând, integrarea regimului de incompatibilități și conflicte de interese în cadrul legislativ al Republicii Moldova este un semn de aliniere la standardele europene. Uniunea Europeană pune un accent deosebit pe transparența procesului decizional și pe combaterea corupției, iar implementarea unui astfel de regim contribuie direct la îndeplinirea acestor cerințe. Adoptarea și aplicarea riguroasă a legilor care reglementează incompatibilitățile și conflictele de interese demonstrează angajamentul Moldovei față de reformele necesare pentru a deveni un stat de drept funcțional, capabil să răspundă cerințelor Uniunii Europene.

De asemenea, reglementarea eficientă a incompatibilităților și conflictului de interese contribuie la dezvoltarea unui climat de afaceri favorabil în Moldova. Investitorii, fie ei din Uniunea Europeană sau din alte părți ale lumii, sunt mult mai înclinați să investească într-un stat în care guvernarea este transparentă, iar riscurile de corupție și abuz de putere sunt reduse semnificativ. Respectarea strictă a legislației naționale în acest domeniu nu doar că protejează încrederea cetățenilor în instituțiile statului, dar contribuie și la consolidarea statului de drept și la îndeplinirea standardelor impuse de Uniunea Europeană în cadrul procesului de integrare.

Aplicarea corectă a prevederilor legale din domeniul incompatibilităților și al conflictului de interese presupune o interpretare unitară și coerentă a normelor, care să reflecte atât principiile generale ale dreptului administrativ cât și specificitatea contextului național. Legea trebuie să fie aplicată astfel încât să prevină orice formă de influențare

necorespunzătoare a deciziilor publice de interes private. Acesta este un aspect crucial pentru garantarea imparțialității și obiectivității autorităților publice în procesul de luare a deciziilor, prevenind conflictele de interes care ar putea dăuna bunei administrări a resurselor publice și a încrederii cetățenilor în administrația publică.

Este important ca prevederile legale să fie implementate fără excepții sau derogări, iar autoritățile competente, cum ar fi Agenția Națională de Integritate și instanțele de judecată, să aibă un rol activ în monitorizarea respectării acestor reglementări. În acest sens, autoritățile trebuie să asigure nu doar existența unui cadru normativ clar și accesibil, dar și capacitatea instituțiilor de control în a identifica și sancționa încălcările în mod prompt și eficient.

Un aspect esențial în aplicarea corectă a prevederilor legii este evitarea lacunelor legale sau a interpretărilor ambigue care ar putea genera dificultăți în implementarea regimului de incompatibilități și al conflictului de interes. Este necesar ca reglementările din domeniu să fie revizuite periodic și adaptate la schimbările din societate și din administrația publică, pentru a răspunde eficient noilor provocări și riscuri care pot apărea.

Concluzii

Drept urmare, dacă ar fi să formulăm un set de recomandări pe marginea subiectului abordat, acestea s-ar rezuma la: a) evaluarea exhaustivă a reglementărilor existente în domeniu cu scopul de a identifica lacunele care permit interpretări divergente ale normelor privind conflictele de interes și incompatibilitățile; b) consolidarea rolului Agenției Naționale de Integritate (ANI) și a altor autorități responsabile pentru monitorizarea declarațiilor de avere și interese personale, în special în ceea ce privește modalitatea de dobândire a bunurilor, activelor și/sau averii în perioada exercitării funcției publice; c) crearea unui sistem de formare continuă pentru funcționarii publici privind regimul incompatibilităților și conflictele de interes.

Implementarea recomandărilor propuse privind regimul juridic al incompatibilităților și al conflictelor de interes are potențialul de a transforma profund cadrul normativ și instituțional din Republica Moldova, contribuind decisiv la edificarea unei administrații publice responsabile, transparente și conforme cu standardele statului de drept. Aceste măsuri nu sunt doar necesare pentru combaterea corupției la nivel instituțional, ci și pentru consolidarea încrederii cetățenilor în autoritățile publice și în actul guvernării. Un sistem eficient de prevenire și sancționare a conflictelor de interes și a incompatibilităților presupune existența unui cadru legal clar, coerent și armonizat cu bunele practici

internaționale, în special cu acquis-ul comunitar al Uniunii Europene.

Republica Moldova, în contextul parcursului său european, trebuie să demonstreze capacitate instituțională și voință politică pentru a reforma profund domeniul integrității publice. O administrație publică lipsită de conflicte de interes și în care funcționarii publici respectă cu strictețe regimul incompatibilităților este o administrație funcțională, care servește interesul public și asigură un climat de legalitate și echitate în procesul decizional.

Aplicarea coerentă și imparțială a legii în acest domeniu va duce la reducerea semnificativă a cazurilor de abuz, favoritism și utilizare abuzivă a funcției publice în scopuri personale. În acest sens, consolidarea capacităților Agenției Naționale de Integritate, instituirea unor proceduri clare de verificare și sancționare, precum și educarea continuă a funcționarilor publici sunt pași esențiali pentru a construi o cultură instituțională bazată pe etică și responsabilitate.

Referințe bibliografice

1. Codul penal al Republicii Moldova. Nr. 985 din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 72-74 (republicat).
2. Constituția Republicii Moldova. Nr.1 din 29.07.1994. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2024, nr.466 (republicată).
3. Dicționarul Explicativ al Limbii Române. <https://dexonline.ro/> (vizitat 10.03.2025).
4. Ghid privind conflictele de interes. ANI, 2020. [https://ani.md/sites/default/files/Ghid%20CI%202020%20\(3\).pdf](https://ani.md/sites/default/files/Ghid%20CI%202020%20(3).pdf) (vizitat 20.04.2025).
5. Incompatibilitatea - instrument juridic de protecție a funcției publice și de demnitate publică. Studiu analitic. Autoritatea Națională de Integritate. <https://ani.md/sites/default/files/Studiu%20analitic%20Incompatibilit%C4%83%C8%9Bi.pdf> (vizitat 20.03.2025).
6. Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public. Nr. 158 din 04.07.2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2008, nr. 230-232.
7. Legea privind administrația publică locală. Nr. 436 din 28.12.2006. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2007, nr. 32-35.
8. Legea privind declararea averii și a intereselor personale. Nr. 133 din 17.06.2016. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr. 245-246.
9. Secieru A., Chiriac L., Mocanu V., Gladchi Gh. *Conflictul de interes și regimul incompatibilități în instituțiile administrației publice locale din Republica Moldova*. Studiu în cadrul proiectului „Susținerea elaborării studiilor de politici publice”. http://viitorul.org/files/library/3966306_md_studiu_final_1_0.pdf (vizitat 20.04.2025).
10. Starov A. Incompatibilități de ocupare a funcției publice. În: *Sesiune națională cu participare internațională de comunicări științifice studențești*, Ed. 28, Chișinău, 11-22 martie 2024. Vol.2. Chișinău: CEP USM, 2024, p. 348-349.